

ATTILA

Kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban
2026. január 23. – 2026. július 12.

Üdvözlünk az Attila kiállításon!

A tájékoztató füzet könnyen érthető kommunikációval készült.

Például rövid mondatokat írunk.

Megmagyarázzuk az idegen szavakat.

A füzet hasznos a megértési nehézséggel élő embereknek

és minden embernek.

A füzet végig vezet az Attila kiállításon.
6 terem fontos tárgyait mutatjuk meg.

Termek sorban

1. fehér terem – Attila világa

2. vörös terem – Attila kardja

3. vörös terem – Attila Isten ostora

4. arany terem – Attila lakomája

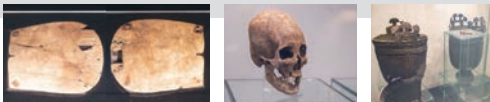
5. kék terem – Attila halála

6. zöld terem – Attila emlékezete

Sok tárgyat mutatunk be.

A képen láthatóak a termekben keresendő tárgyak.

1. fehér terem – Attila világa

2. vörös terem – Attila kardja

3. vörös terem – Attila Isten ostora

4. arany terem – Attila lakomája

5. kék terem – Attila halála

6. zöld terem – Attila emlékezete

Kezdődjön a kiállítás!

Az ajtóban mutasd meg a jegyed.

Lépj be az ajtón.

Az 1. teremben egy videót láatsz.

Az 1. terem után lépj be a fehér színű terembe.

A fehér színű terem a következő terem.

Jó szórakozást!

Attila világa – A Hun Birodalom és környezete (fehér terem)

Bevezetés

Az Attila kiállítás egy történelmi kiállítás.

A történelmi kiállítások bemutatják a történelmi korszakokat.

A történészek foglalkoznak a történelemmel és a történettudománnyal.

A történettudomány és a történelem a múltat kutatja, az emberek, országok történetével foglalkozik.
A kiállítás elkészítésénél a történettudomány fontos volt.

Attila nevét és életét egész Európában ismerik.
Európában található Magyarország és a szomszédos országok.

Attiláról és az ő korszakáról sok véleményt mondtak.
Attila fontos az európai történelemben és gondolkodásban.

Attila megjelenik a legendákban és a mítoszokban is.
A legenda és a mítosz emberek életéről szól.
A legendában és a mítoszban igazság és mese szerepel.

A magyarok hősnek tartják Attilát.
Más európai országok nem tartják hősnek Attilát.
Attila a Hun Birodalom és a hunok vezetője volt.
A történészek vitatkoznak Attila korszakáról.
A történészek vitatkoznak Attila és a magyarok kapcsolatáról.

A hunok hatalma a 4. század közepétől nagy volt.

Kevés írott forrás található ebből a korból,

ezért kevés az információ is.

Az írott forrást emberek írták.

Például: levél, napló.

A régészeti tárgyak fontosak, mert információt adnak.

Régészeti tárgyak a földből kerülnek elő.

A régészeti tárgyakat régen használták az emberek.

Régészeti tárgy például a kard, az üst.

A fehér teremben 3 tárgyat
kell megkeresned.

1 Orlati lemezek

Ezek a tárgyak lemezek.

A lemezek csontból készültek.

A lemezek a harcosok övét díszítették.

A lemezek Közép-Ázsiában készültek.

A lemezeket nem a hunok készítették.

A hunok tárgyai hasonlóak, mint ezek a lemezek.

2 Torzított koponyák

Ez egy koponya.

A koponyát

Magyarországon

találták meg.

A koponya az 5.

századból származik.

Az 5. század Attila

korszaka.

Egy fiatal nő koponyája.

Kilyukasztották a koponyát.

A koponyalyuk segít meggyógyítani az embert.

A hunok szokása volt torzítani, lyukasztani a koponyát.

A hunok szépnek gondolták a lyukasztott koponyát.

A Hun Birodalom megszűnése után nem torzítottak koponyát.

3 Balatonlelle-Rádpusztai hun üst

Ez egy üst.

Az üst rézből készült.

Az üstöt a hunok
készítették és használták.

Az üstöt használták
közösségi eseményen
és szertartáson.

A közösségi eseményen
és a szertartáson sok ember vesz részt.

A Hun Birodalom megszűnése után nem használtak
hasonló üstöt.

Attila kardja - A hadisten kardja (vörös terem)

Attiláról sok monda szolt.

A monda egy történet.

A történetben leírtak valóságot és varázslatos mesét.

Néhány monda nem történt meg valójában.

Attila csak egyetlen róla szóló mondában hitt.

A monda egy kardról szól.

A kard bizonyítja Attila isteni származását és hatalmát.

Attila korában sok kardról hitték, hogy varázsereje van.

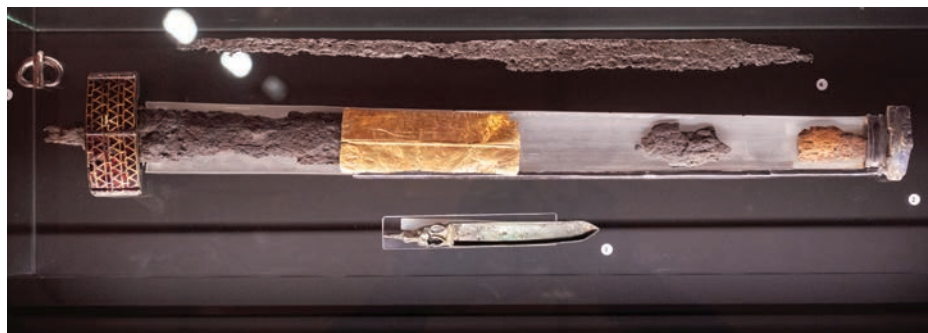
Attilát sok ember tisztelte az isteni származása miatt.

Attilát hősnek tartották az emberek.

Az isteni származás azt jelenti,
hogy valaki isten gyermeke.
Attila hitte, hogy isten fia.

A vörös teremben 6 tárgyat
kell megkeresned.

1 Az Altlußheimi kard

Az **altlußheimi kard** az 5. században készült.

Attila az 5. században élt.

A kardot nem Attila használta.

A kardot arannyal és gránáttal díszítették.

A gránát vörös színű drágakő.

2 Bécsi szablya

A **bécsi szablyát** „Attila-kardnak” nevezik.

A szablya kardhoz hasonló fegyver.

A bécsi szablyáról sokáig gondolták, hogy Attiláé volt.

A bécsi szablya nem Attila fegyvere volt.

A bécsi szablya a 10. vagy 11. században készült.

A szablya hasonlít a magyar honfoglalás korában készült fegyverekhez.

A honfoglaláskor a magyarok elfoglalták Magyarország területét.

3 A szablyát tartó Attila képe a Képes Krónikában

Egy könyvet látsz.

A könyv címe Képes Krónika.

A Képes Krónika a középkorban készült.

A középkor az 5. századtól a 15. századig tartott.

A Képes Krónikában képeket láthatsz régi királyokról.

A Képes Krónikában a magyar nép történetét olvashatod.

A Képes Krónikában Attiláról is olvashatsz történetek.

A könyvben megtalálod a szablyát tartó Attila képét.

A képen Attilát szablyával a kezében és koronával a fején látod.

4 Az Atilla: Isten kardja egy rockopera

A rockopera színházi előadás zenével.

Az Attila: Isten kardja című rockopera 1. előadása 1993-ban volt.

A rockoperát készítette:

Szörényi Levente,

Lezsák Sándor,

Nemeskürthy István és Koltay Gábor.

Az Attila: Isten kardja rockopera az Attila legendájáról szól.

A rockopera plakátját látod a kiállításban.

5 Szikáncsi arany pénzérmék

Sok aranyból készült
pénzérme látható.

Összesen 1444 darab
pénzérme látható.

Az érméket Szikáncs
településen találták.

A pénzeket az 5. század
közepén készítették.

Attila az 5. században élt.

**A legrégebbi hun kori arany pénzérmék
a Kárpát-medencében.**

6 „Attila és 1. Leó pápa találkozása” festmény

A festmény címe “Attila és
1. Leó pápa találkozása”.
A festő neve Haan Antal.
A festő 1874 és 1881
között készítette a
festményt.

A festmény másolat.
A másolat az eredeti freskóról készült.
A freskó falra festett kép.
Az eredeti freskó a Vatikánban látható.
Az eredeti freskót Raffaello festette.

A festményen Attila és 1. Leó pápa találkozik.
2 fontos ember találkozik a festményen.

Attila - Isten ostora (vörös terem)

A következő terem az Isten ostoráról szól.

Isten ostora azt jelenti, hogy **Isten büntetése**.

Az emberek hitték, hogy Attila Isten büntetése volt.

Sok ember megírta, hogy Attila **kegyetlen** volt.

Az emberek féltek Attilától, büntetésnek érezték Attilát.

A vörös teremben 3 tárgyat
kell megkeresned.

1 „Attila Róma kapui előtt” festmény

A festmény címe

„Attila Róma kapui előtt”.

A festő neve Jeges Ernő.

A festő 1933-ban

készítette a festményt.

A festményen **Attila megérkezik Róma városába.**

Róma fontos város.

Róma fontos, mert a pápa itt él.

A pápa a keresztények vezetője.

2 „Szent Genovéa, mint Párizs védőszentje” rézmetszet

A rézmetszet címe „Szent Genovéa, mint Párizs védőszentje”.

A rézmetszet a legrégebbi kép.

A rézmetszet a 17. század elején készült.

A látható rézmetszet másolat,
nem az igazi kép.

Az eredeti képet Léonard Gaultier készítette.

A kép Szent Genovéa életéről szól.

Mond így: szent Dzszenovéa.

A szent ember jó ember és példát mutat.

Szent Genována pásztorlány volt.

Szent Genována az 5. században élt.

Attila is az 5. században élt.

A történetben **Szent Genována megmentette Párizst.**

Szent Genována sokat imádkozott.

Attila nem támadta meg Párizst szent Genována miatt.

Szent Genována Párizs város védőszentje, vigyáz

Párizsra.

3 „Attila” bozótvágó traktor

A bozótvágó traktor a

növényeket vágja le.

A bozótvágó traktor

neve „Attila”.

A bozótvágó **erős, mint**

Attila.

A bozótvágó traktor

modern tárgy.

A modern tárgy **neve Attila, mert Attila most is fontos.**

Attila lakomája (arany terem)

A 4. terem címe „Attila lakomája”.

A lakomák fontos események voltak.

Attila lakomáin **fontos emberek** ettek együtt és beszélgettek.

A fontos emberek **gazdagok** is voltak.

A terem közepén egy térképet látsz.

A térképen kincseket látsz.

A térképen azt látod, hogy
a kincseket hol találták meg.

A térképet nem lehet megfogni.

A teremben 3 tárgyat
kell megkeresned.

1 Hun diadém

A diadém fejdíszet jelent.

A diadémot messze
földön készítették.

A diadémot nagyon
régén készítették.

A diadém Khynyslyből származik.

Khynysly a mai Azerbajdzsánban található.

A diadémot egy **gazdag nő sírjában** találták.

A diadémot Istennek ajánlották fel.

Istennek felajánlani valamit azt jelenti,
hogy Istennek ajándékba adni.

A hunok kedveskedtek Istennek.

A felajánlott tárgyakból látható az ember gazdagsága.

Néha a hunok **Istennek ajánlottak fel értékes
tárgyakat és ételeket.**

2 Szilágysomlyói csészék

A csészék
Szilágysomlyóról
származnak és
aranyból készültek.

A csészéket fém
darabokkal díszítették.

A csészéket „**nomád csészéknek**” nevezik.

A csészéket nomád emberek használták.

A nomád azt jelenti,

hogy az ember folyton egyik helyről a másikra költözik.

A Hunok nomádok voltak.

A hunok **pohárköszöntőn** is használták a csészéket.

A pohárköszöntőn 1 ember poharat emel és beszédet mond.

3 Attila lakomája című festmény

A festmény címe: Attila lakomája.

A festményt Than Mór készítette.

A festményen palota látható.

Attila a főszereplő a festményen.

Attila a festmény közepén a trónon ül.

Attila bal kezével kardra támaszkodik.

A kard a hadisten kardja.

A hadisten a háború istene.

A festményen **Attila fontos vezérnek** látszik.

Az asztalokon tálak és edények láthatók.

A tálak aranyból készültek.

Attila kupából iszik bort.

Attila kupája fából készült.

A fa egyszerű anyag.

Attila szerénynek tűnik a fa kupával.

Attila halála (kék terem)

Attila temetéséről és haláláról

Jordanesz írt.

Mond így: Jordánész.

Jordanesz történetíró volt.

A történetíró régi emberek
életéről ír.

Jordanesz szerint nem 3
koporsóba temették el Attilát.

Sokáig gondolták az emberek,
hogy 3 koporsóba temették
Attilát.

A koporsóba a halottakat fektetik a temetéshez.

Attilát a földbe temették fa koporsóban.

A temetés után halotti tort ültek.

A halotti toron ettek és ittak az emberek.

Nem tudjuk ma sem, hol van Attila sírja.

A teremben 3 tárgyat
kell megkeresned.

1 Szeged-Nagyszéksós, áldozati együttes/elektronkehely

A szeged-nagyszéksósi
kehelyből vizet vagy bort
lehetett inni.

A kehely szép talpas
pohár.

A kelyhet Attila korában
használták.

A kelyhet a tűzbe dobták.

Most lyukas a kehely.

Régen kövek díszítették a kelyhet.

A kövek megolvadtak a tűzben.

A kövek kiestek a kehelyből.

A kelyhet restaurálták.

A restaurálás azt jelenti, hogy megjavítás.

A tárgy javítását a restaurátor csinálja.

A restaurátor megjavítja a tárgyakat.

2 Paczka Ferenc: Attila halála

Paczka Ferenc festő
festette a képet.

Paczka Ferenc
megfestette Attila halálát.

A festményen Attilát és
feleségét Ildikót látod.

Attilát Ildikó a felesége
ölte meg.

Attila fekszik az ágyon.

Attila körül vér látszik.

A festményen **nem** Attila korából való tárgyak láthatóak.

A képen látható például a nagyszentmiklósi kincs.

A nagyszentmiklósi kincset az avar korban készítették.

Az avar kor a 7. században volt.

Attila az 5. században élt.

3 Nagyszentmiklósi kincs

A kincset Nagyszentmiklóson találták meg.

A kincs a helyről kapta a nevét.

Az emberek sokig gondolták, hogy a nagyszentmiklósi kincs

Attilaé volt.

Ma már tudjuk, hogy **hamis** a gondolat.

A nagyszentmiklósi kincs az avaroké volt.

Az avar kor a 7. században volt.

Az avarok nomád emberek voltak.

A nomád azt jelenti, hogy nem volt állandó lakóhelyük.

A nomádok a szabadban éltek és sátorban laktak.

A nagyszentmiklósi kincset ma Bécsben őrzik.

A nagyszentmiklósi kincs másolata a Magyar Nemzeti Múzeumban látható.

A másolat az jelenti, hogy nem eredeti a kincs.

A Magyar Nemzeti Múzeum Budapesten található.

Ős és hős - Attila emlékezete (zöld terem)

Attila meghalt.

Attila a későbbi királyok példája volt.

A példa azt jelenti, hogy a királyok Attilához akartak hasonlítani.

Attila hun volt.

A hunok nomádok voltak.

A nomád azt jelenti, hogy nem volt állandó lakóhelyük.

A nomádok a szabadban éltek és sátorban laktak.

Nem tudjuk, meddig emlékeztek a hunok Attilára.

A középkor az 5. századtól a 15. századig tartott.
A középkorban legendák születtek,
hogy a középkori királyok Attila családjából jöttek.
A legendák az ember életéről szólnak.
A legendákban sok a mese.
A legendák nem mindig igazak.

A teremben 3 tárgyat
kell megkeresned.

1 Az „A” iniciálé Attila, mint az első magyar király alakjával

A festményen Attilát látod.
A festmény a Képes Krónikában található.
A Képes Krónikát a középkorban készítették.
A középkor az 5. századtól a 15. századig tartott.

A Képes Krónikában képeket láthatsz régi királyokról és a magyar nép történetét olvashatod.

A legenda szerint Attila volt a magyarok 1. királya.

A legenda emberek életéről szól.

A legendában van valóság és mese.

A legendák nem mindig igazak.

Attilát sok festményen láthatod karddal.

A kard fegyver.

A kardot védekezésre használjuk.

2 Hunyadi Mátyás mint „2. Attila”

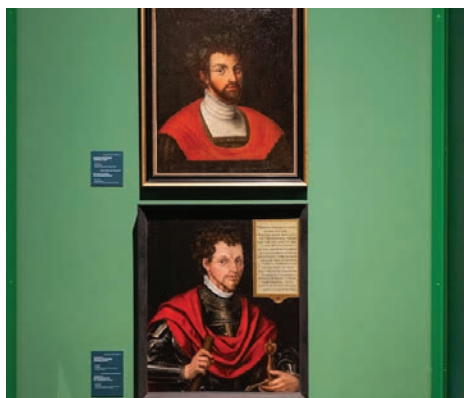
Hunyadi Mátyás magyar király volt.

Sok történetíró írt Mátyás királyról a 15. században.

A történetíró régi királyok életéről ír.

A történetírók Attilához hasonlították Mátyás királyt.

Mátyás jó és bátor király volt.

A történetírók szerint Mátyás ravasz és okos volt.

Mátyás és Attila hataloméhes volt.

A hataloméhes azt jelenti,

hogy az ember parancsolgatni akar másoknak.

Mátyás 1485-ben elfoglalta Bécset.

Bécs városa Ausztriában található.

Ausztria Magyarország szomszédos országa.

Mátyásról készült festmény Bécs elfoglalása után.

Mátyás arca egy faunra hasonlít.

A faun nem létezik.

A faun kitalált lény.

A faunnak emberi felső teste van,

a lába hasonlít a kecske lábához.

A mesében a faun erdőben él és furulyázik.

A furulya fúvós hangszer.

A furulyát szájba kell venni, és fújni kell bele, hogy hangot adjon.

Mátyást rövid, göndör hajjal és kecskeszakállal láthatod a festményen.

Mátyást a festményen Attilához akarták hasonlítani.

3 Kossuth Lajos atillakabátja

A ruha Kossuth Lajosé
volt.

A ruhát úgy hívják attila.

Az attila ruha Attila hun
királyról kapta a nevét.

Az attila ruha másik neve dolmány.

A dolmány hosszú kabátot jelent.

A dolmány alul szélesebb.

A dolmányt férfiak viselték.

Kossuth Lajos a dolmányt ünnepeken hordta.

Menj végig a a zöld termen.

Ha a zöld terem végén jobbra fordulsz egy képernyőt látsz.

A képernyőn egy játékot látsz.

A képernyőn Attila arcát rakhatod össze.

Válaszd ki az arcát, a szemét,
a szemöldökét és a szakállát.

Beszélgess Attila arcáról.

Mit gondolsz,

hogyan nézhetett ki Attila valójában?

Összefoglalás

A kiállításon Attila történetét ismerted meg.

Attilához legendák kapcsolódtak.

A kiállításban a legendákat is megismerted.

Attila története halála után is folytatódott.

Attila nevét ma is emlegetik az emberek.

Attila a hunok királya és hadvezére volt.

Sok ember gondolta, hogy a magyarok Attilától származnak.

A kiállításnak vége.

Menj ki az ajtón.

Fordulj balra.

Menj egyenesen az ajtó felé.

Az ajtó előtt látsz egy bejáratot.

Ott fordulj jobbra.

Itt megfogható tárgyakat látsz.

A tárgyak fehér színűek.

A KIADVÁNYBAN MEGJELENT KÉPEKEN SZEREPLŐ TÁRGYAK ADATAI:

1. **Orlati lemezek–övcsat/övveret harcosok ábrázolásával és csont övcsat/övveret vadászjelenettel.** Tulajdonos: Az Üzbég Köztársaság Tudományos Akadémiájának Szépművészeti Intézete. Leltári szám: FASI IX/278-279.
 2. **Torzított koponyák**–MNMKK Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest. Wosinsky Mór Múzeum, Szekszárd. Leltári számok: Ltsz. 68.109.1., 11885.,2003.4.4., 2009.33.27.,11026, AN 2021.1.1.
 3. **Balatonlelle-Rádpusztai Hun üst**– Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár Leltári szám: 13.9/609.1.
 4. **Bécsi szablya másolat**–Móra Ferenc Múzeum, Szeged. Leltári szám: nem ismert
 5. **Altlußheimi kard**–Badisches Landesmuseum, Karlsruhe. Leltári szám: C11401 a-e
 6. **Szablyát tartó Attila képe a Képes Krónikában**– MNMKK Országos Széchenyi Könyvtár.
 7. **Attila, Isten kardja Rockopera plakát**–Szörényi Levente – Lezsák Sándor – Nemeskürty István – Koltay Gábor: Attila, Isten kardja I A rock opera plakátja, I 1993 I Grafikus: Barcsik Géza
 8. **Szikáncsi aranykincs**– Hódmezővásárhely-Szikáncs, Magyarország, 5. század közepe I MNMKK Magyar Nemzeti Múzeum Éremtár, Budapest, Leltári szám: 28/1964.1-1437.
 9. **Attila és I. Leó pápa találkozása** I Festő: Haan Antal I Másolat Raffaello azonos című vatikáni falképéről I1880–1881 I Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest. Leltári szám: 2025.M.2
 10. **Attila Római kapui előtt festmény** – szerző: Jeges Ernő/„Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria”
 11. **Szent Genovéva, mint Párizs védőszentje rézmetszet** – szerző: Léonard Gaultier / „Paris Musées / Musée Carnavalet – Histoire de Paris”
 12. **Attila” bozótvágó traktor** I 2010-es évek I Gyártó: Etesia, Franciaország
 13. **Hun diadém**–Gherăseni diadém, MJ Buzău, Leltári szám: 42263 Buzău Megyei Múzeum
- A képen még továbbiakban látható: **Diadém**–Azerbajdzsán Nemzeti Történeti Múzeuma, Baku. Leltári szám: XF 118 (Khynysly/ Xinisli diadém)
14. **Szilágysomlyói aranycsészék**– Veretekkel díszített aranycsészék a II. szilágysomlyói kincsből I Szilágysomlyó, Románia I MNMKK Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest Leltári szám: 122.1895.16-17.

15. **Attila lakomája.** Festő: Than Mór/–Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest. Leltári szám: FK8209
16. **Szeged Nagyszéksős, áldozati együttes/elektronkehely áldozati együttes**–Móra Ferenc Múzeum, Szeged. ltsz. 2002.21.3-118.
17. **Nagyszentmiklósi kincs másolat**-MNMKK Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest. Eredeti: 8-9. század fordulója /Kunsthistorisches Museum Antikensammlung, Bécs. Leltári szám: VIIb 10
18. **Paczka Ferenc-Attila halála festmény**– Rozsnyói Bányászati Múzeum, Andrassy Képtár, Krasznahorkaváralja. Leltári szám: U-211
19. **Attila-magyar vezérek és királyok portrészorozat** –Wrabetz Ferenc: Attila Jósza András Múzeum, Nyíregyháza. Leltári szám: JAM.K.54.87.
Attila-magyar vezérek és királyok portrészorozat- (Ismeretlen festő) Trencsényi Múzeum, Trencsén. Leltári szám: H 1638
20. **Hunyadi Mátyás, mint második Attila festmény**–BTM Kiscelli Múzeum – Fővárosi Képtár, Ismeretlen művész: Mátyás király arcképe. Leltári szám: 1185
21. **Kossuth Lajos atillája I** MNMKK Magyar Nemzeti Múzeum Újkori Főosztály, Textil gyűjtemény, Budapest. Leltári szám: 1914/178.1.

A könnyen érthető szöveget szakmailag ellenőrizte:
Farkasné dr. Gönczi Rita

A könnyen érthető szöveget lektorálta
Bernáth Borbála és Szabados Miklós tapasztalati szakértők
Tóth Gábor mentorálásával.

A könnyen érthető kommunikációról többet olvashat a www.konnyenertheto.gonczirita.hu oldalon.

A könnyen érthető szövegek írásában részt vett:
N.Gáva Szabina, Plósz-Kecskés Flóra Anna, Righetto Anna,
Sipos Zsófia, Kölcze Bettina

